

§ 521

Kaupunkiympäristölautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Amanda Pasasen ym. valtuustoaloitteesta koskien Hel- singin luonnon kokonaisheikentymättömyyden turvaamista vuoteen 2030 mennessä

HEL 2022-008069 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen kaupunkiympäristössä on tärkeää niin itsearvoisesti kuin luonnon ihmiselle tarjoamien ekosysteempipalveluidenkin vuoksi. Monimuotoinen lähiluonto tarjoaa terveys-
hyötyjä asukkaille ja on yksi kaupungin vetovoimatekijöistä. Monimuotoiset ekosysteemit ovat myös yksipuolisia ympäristöjä paremmin pus-
kuroituja ilmastomuutoksen vaikutuksia vastaan.

Luonnon monimuotoisuuden suojelu ja vaaliminen on Helsingin kaupunkistrategiassa 2021–2025 vahvana painopisteenä. Strategia linjaa mm. metsäisen verkoston ja niittyverkoston vahvistamista, kaupunkirakenteen tiivistymisen ja lähiluonnon arvojen yhteen sovittamista, metsien ja metsäisten alueiden suunnitelmallista monimuotoisuuden lisäämistä sekä uusien luonnonsuojelualueiden perustamista.

Helsinki on sitoutunut luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimitaohjelmassaan (LUMO-ohjelma) siihen, että huolimatta kaupungin vääjäämättömästä kasvusta luonnon monimuotoisuutta kaupungissa lisätään ja sen huomioon ottaminen integroidaan kaikkeen kaupungin toimintaan. Ohjelman 11 osatavoitteen edistämiseksi tehtävät toimenpiteet on suunniteltu laajassa sidosryhmäyhteistyössä, ja niillä pyritään arvokkaimpien luontoalueiden säästämiseen, lajien ja luontotyyppien suojeluun sekä luonnon monimuotoisuuden lisäämiseen kaikilla viheralueilla. Helsingin kaupunkistrategiassa on myös linjattu uuden luonnonsuojeluohjelman laatimisesta vuosille 2025-2034. Kun Helsingin luonnon heikentämiselle asetetaan selkeät rajat, kasvaa myös luonnonsuojelualueiden merkitys Helsingin ainutlaatuisen luonnon turvaamisessa vähintään nykytasolla.

Luonnon monimuotoisuuden kokonaisheikentymättömyyden tavoite on LUMO-ohjelman periaatteiden mukainen. Kaupunkiympäristön toimialalla on päätöksentekoon valmiina vuonna 2012 hyväksytyn ympäristöpolitiikan päivitys. Sen luonnon monimuotoisuuden suojelua koskevassa osiossa esitetään tämän aloitteen kanssa yhdenmukaisesti keskipit-

kän aikavälin tavoitteena, että vuonna 2030 Helsingissä tapahtuva luontokato on pysähtynyt ja luonnon monimuotoisuus kasvaa.

Kokonaisheikentymättömyystavoitteen seuraaminen edellyttää, että luonnon monimuotoisuuden tilaa voidaan seurata ja sen muutosta mitata. Kaupunkiympäristön toimialalla on käynnissä useita hankkeita, jotka tähtäävät tähän. Vuonna 2021 toimialalla valmisteltiin kymmenvuotisuunnitelma luonnon tilan seurannasta

(<https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-10-22.pdf>), ja sen mukaiset seurannat on aloitettu vuonna 2022.

Luontoseurannan tietojen pohjalta voidaan kehittää luonnon monimuotoisuutta kuvaavia indeksejä. Tässä Helsingin kaupunki tekee yhteistyötä muun muassa Suomen ympäristökeskuksen ja kuutoskaupunkien kanssa. Vuonna 2023 erityisenä projektina Helsingissä on monimuotoisuuspotentiaalın arviointikriteeristön kehittäminen rakennetuille viheralueille.

Käsitteellisesti luonnon kokonaisheikentymättömyys liittyy ekologisen kompensaation kokonaisuuteen. Ekologisessa kompensaatioissa ne luontohaitat, joita ei pystytä välttämään tai lieventämään, kompensoidaan lisäämällä luontoarvoja jossain muualla. Koska Helsingin kasvu on intensiivistä, on odotettavaa, että ekologinen kompensaatio tulee olemaan tarpeen kokonaisheikentymättömyyden saavuttamiseksi. Kaupungin kasvaessa rakentaminen on kuitenkin ohjattava muualle kuin arvokkaimmille luontoalueille.

Helsinki tekee ekologisen kompensaation käyttöönottoon liittyvää tutkimusyhteistyötä Sitran rahoittaman No Net Loss City –hankkeen ja Suomen Akatemian Strategisen neuvoston rahoittaman BOOST-tutkimushankkeen kanssa. LUMO-ohjelmassa on toimenpiteenä kehittää Helsingille ekologisen tilinpidon ja ekologisen kompensaation malli, johon päästäneen BOOST-hankkeen kuluessa viimeistään vuonna 2027. Ekologisen kompensaation pilotteja on tarkoitus toteuttaa vuosina 2022–2023.

Helsingin seutu muodostaa maankäytöllisen kokonaisuuden, jossa eri kunnilla ja alueilla on erilainen rooli mm. kestävässä kasvun ohjaamisessa. Käynnissä olevan seutuyhteistyön puitteissa (mm. MAL-prosessi) voidaan tehokkaasti edistää luonnon kokonaisheikentymättömyyden tavoitteita. On todennäköistä, että kokonaisheikentymättömyyden saavuttamiseksi Helsingin täytyy kompensoida rakentamisen aiheuttamia luontohaittoja, eikä kompensoivaa maapinta-alaa löydy riittävästi kaupungin rajojen sisäpuolelta. Sen vuoksi laajahko seudullinen yhteistyö tulee pohdittavaksi myös Helsingin ekologisen kompensaation mallin kehittämisen yhteydessä.

Yhteenvetona voidaan siis todeta, että luonnon kokonaisheikentymättömyystavoite tulee luontevasti keskusteltavaksi ympäristöpolitiikan päivityksen päätöksenteon yhteydessä. Päivityksen valmistelussa se on tunnistettu EU-tason ja kansallisen keskustelun perusteella relevantiksi luonnon monimuotoisuutta koskevaksi keskipitkän aikavälin tavoitteeksi. Tavoitteen toteutumisen seurantaan ja mittaamiseen tarvitaan työkaluja, joiden kehittäminen on käynnistetty kaupunkiympäristön toimialalla.

Käsittely

Vastaehdotus:

Amanda Pasanen: Lisäys kappaleen 8 loppuun:

"Kaupungin kasvaessa rakentaminen on kuitenkin ohjattava muualle kuin arvokkaimmille luontoalueille."

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Amanda Pasasen vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen.

Kannattaja: Mia Haglund

Vastaehdotus:

Amanda Pasanen: Lisäys kappaleen 4 loppuun:

"Helsingin kaupunkistrategiassa on myös linjattu uuden luonnonsuojeluohjelman laatimisesta vuosille 2025-2034. Kun Helsingin luonnon heikentämiselle asetetaan selkeät rajat, kasvaa myös luonnonsuojelueidien merkitys Helsingin ainutlaatuisen luonnon turvaamisessa vähintään nykytasolla."

Kannattaja: Mia Haglund

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Amanda Pasasen vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen.

Esittelijä

vs. kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Silja Hyvärinen

Lisätiedot

Laura Walin, yksikön päällikkö: 09 310 33250
laura.walin(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 15.06.2022 Pasanen Amanda Helsingin luonnon kokonaisheikentymättömyyden turvaaminen vuoteen 2030 mennessä

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen kaupunkiympäristössä on tärkeää niin itsearvoisesti kuin luonnon ihmiselle tarjoamien ekosysteempipalveluidenkin vuoksi. Monimuotoinen lähiluonto tarjoaa terveys-
hyötyjä asukkaille ja on yksi kaupungin vetovoimatekijöistä. Monimuotoiset ekosysteemit ovat myös yksipuolisia ympäristöjä paremmin puskuroituja ilmastomuutoksen vaikutuksia vastaan.

Luonnon monimuotoisuuden suojeleminen ja vaaliminen on Helsingin kaupunkistrategiassa 2021–2025 vahvana painopisteenä. Strategia linjaa mm. metsäisen verkoston ja niittyverkoston vahvistamista, kaupunkirakenteen tiivistymisen ja lähiluonnon arvojen yhteen sovittamista, metsien ja metsäisten alueiden suunnitelmallista monimuotoisuuden lisäämistä sekä uusien luonnonsuojelualueiden perustamista.

Helsinki on sitoutunut luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimitaohjelmassaan (LUMO-ohjelma) siihen, että huolimatta kaupungin vääjäämättömästä kasvusta luonnon monimuotoisuutta kaupungissa lisätään ja sen huomioon ottaminen integroidaan kaikkeen kaupungin toimintaan. Ohjelman 11 osatavoitteen edistämiseksi tehtävät toimenpiteet on suunniteltu laajassa sidosryhmäyhteistyössä, ja niillä pyritään arvokkaimpien luontoalueiden säästämiseen, lajien ja luontotyyppien suojelemaan sekä luonnon monimuotoisuuden lisäämiseen kaikilla viheralueilla.

Luonnon monimuotoisuuden kokonaisheikentymättömyyden tavoite on LUMO-ohjelman periaatteiden mukainen. Kaupunkiympäristön toimialalla on päätöksentekoon valmiina vuonna 2012 hyväksytyyn ympäristöpolitiikan päivitys. Sen luonnon monimuotoisuuden suojelemaan osiossa esitetään tämän aloitteen kanssa yhdenmukaisesti keskipitkän aikavälin tavoitteena, että vuonna 2030 Helsingissä tapahtuva luontokato on pysähtynyt ja luonnon monimuotoisuus kasvaa.

Kokonaisheikentymättömyystavoitteen seuraaminen edellyttää, että luonnon monimuotoisuuden tilaa voidaan seurata ja sen muutosta mitata. Kaupunkiympäristön toimialalla on käynnissä useita hankkeita, jotka tähtäävät tähän. Vuonna 2021 toimialalla valmisteltiin kymmenvuotisuunnitelma luonnon tilan seurannasta

(<https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-10-22.pdf>), ja sen mukaiset seurannat on aloitettu vuonna 2022.

Luontoseurannan tietojen pohjalta voidaan kehittää luonnon monimuotoisuutta kuvaavia indeksejä. Tässä Helsingin kaupunki tekee yhteistyötä muun muassa Suomen ympäristökeskuksen ja kuutoskaupunkien kanssa. Vuonna 2023 erityisenä projektina Helsingissä on monimuotoisuuspotentiaalın arviointikriteeristön kehittäminen rakennetuille viheralueille.

Käsitteellisesti luonnon kokonaisheikentymättömyys liittyy ekologisen kompensaation kokonaisuuteen. Ekologisessa kompensaatiossa ne luontohaitat, joita ei pystytä välttämään tai lieventämään, kompensoidaan lisäämällä luontoarvoja jossain muualla. Koska Helsingin kasvu on intensiivistä, on odotettavaa, että ekologinen kompensaatio tulee olemaan tarpeen kokonaisheikentymättömyyden saavuttamiseksi.

Helsinki tekee ekologisen kompensaation käyttöönottoon liittyvää tutkimusyhteistyötä Sitran rahoittaman No Net Loss City –hankkeen ja Suomen Akatemian Strategisen neuvoston rahoittaman BOOST-tutkimushankkeen kanssa. LUMO-ohjelmassa on toimenpiteenä kehittää Helsingille ekologisen tilinpidon ja ekologisen kompensaation malli, johon päästäneen BOOST-hankkeen kuluessa viimeistään vuonna 2027. Ekologisen kompensaation pilotteja on tarkoitus toteuttaa vuosina 2022–2023.

Helsingin seutu muodostaa maankäytöllisen kokonaisuuden, jossa eri kunnilla ja alueilla on erilainen rooli mm. kestävässä kasvun ohjaamisessa. Käynnissä olevan seutuyhteistyön puitteissa (mm. MAL-prosessi) voidaan tehokkaasti edistää luonnon kokonaisheikentymättömyyden tavoitteita. On todennäköistä, että kokonaisheikentymättömyyden saavuttamiseksi Helsingin täytyy kompensoida rakentamisen aiheuttamia luontohaittoja, eikä kompensoivaa maapinta-alaa löydy riittävästi kaupungin rajojen sisäpuolelta. Sen vuoksi laajahko seudullinen yhteistyö tulee pohdittavaksi myös Helsingin ekologisen kompensaation mallin kehittämisen yhteydessä.

Yhteenvedona voidaan siis todeta, että luonnon kokonaisheikentymättömyystavoite tulee luontevasti keskusteltavaksi ympäristöpolitiikan päivityksen päätöksenteon yhteydessä. Päivityksen valmistelussa se on tunnistettu EU-tason ja kansallisen keskustelun perusteella relevantiksi luonnon monimuotoisuutta koskevaksi keskipitkän aikavälin tavoitteeksi. Tavoitteen toteutumisen seurantaan ja mittaamiseen tarvitaan työkaluja, joiden kehittäminen on käynnistetty kaupunkiympäristön toimialalla.

Esittelijän perustelut

Valtuustoaloite

Valtuutettu Amanda Pasanen ja 30 muuta valtuutettua ovat tehneet 15.6.2022 seuraavan valtuustoaloitteen:

Helsingin luonnon kokonaisheikentymättömyyden turvaaminen vuoteen 2030 mennessä.

Luonnon monimuotoisuuden hupeneminen niin globaalisti kuin paikallisesti uhkaa ihmisten ja monien muiden lajien elämän edellytyksiä. Ekosysteemien romahtaessa ovat myös luonnon meille tarjoamat elintärkeät ekosysteemipalvelut kuten hyönteispölytys tai puhdas juomavesi, vaarassa kadota. Tarvitsemme elinvoimaisia ekosysteemejä ja lähi-luontoa kaupungeissa paikallisen luontokadon torjumiseksi, mutta myös ihmisten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Tutkimusten mukaan luonnossa vietetyllä ajalla on myös merkittäviä terveyshyötyjä, kuten syketä ja verenpainetta alentavia ja mielialaa kohottavia vaikutuksia.

Suomen kaupungeista Espoo on ensimmäisenä kaupunkina asettanut tavoitteen luonnon kokonaisheikentymättömyyden saavuttamisesta vuoteen 2035 mennessä. Helsingissä olisi syytä asettaa oma tavoite luonnon kokonaisheikentymättömyydelle luonnon monimuotoisuuden ja kaupunkilaisten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Pääkaupunkiseudun kehityksen kannalta parasta olisi, jos luonnon kokonaisheikentymättömyyden tavoitteet asetettaisiin yhteistyössä seudun muiden kuntien kanssa.

Myös osana EU:n uutta biodiversiteettistrategiaa valmistellaan jäsenmaita velvoittavaa lainsäädäntöä heikentyneiden luontoalueiden ennallistamiseksi takaisin luonnontilaan. EU komission asetusluonnoksessa kaupunkien viheralueiden kokonaisheikentymättömyys pitää saavuttaa vuoteen 2030 mennessä vuoden 2021 tasoon verrattuna. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että jos kaupunkien viheralueita on vuoden 2021 jälkeen heikennetty, ne pitää vuoteen 2030 mennessä palauttaa tai kompensoida vuoden 2021 tasoon. Asetusluonnoksessa on lisäksi esitetty, että kaupunkien viheralueita pitäisi myös lisätä kolme prosenttia vuoteen 2040 mennessä ja viisi prosenttia vuoteen 2050 mennessä.

Sitovan EU-asetuksen voimaantulosta riippumatta Helsingin on syytä ryhtyä vaikuttaviin toimiin luontokadon torjumiseksi ja asettaa selkeät tavoitteet luontokadon pysäyttämiseksi. Helsingin luonto- ja viheralueiden kokonaiskehitystä niin pinta-alan kuin alueiden laadun ja monimuotoisuuden suhteen olisi syytä seurata ja siitä raportoida vielä nykyistä tarkemmin, jotta luontokadosta saadaan riittävä tietopohja päätöksenteon tueksi.

Me allekirjoitetut valtuutetut esitämme, että Helsinki asettaa tavoitteen luonnon kokonaisheikentymättömyyden turvaamiseksi vuoden 2021 tasoon vuoteen 2030 mennessä ja selvittää parhaita ja tehokkaimpia

27.09.2022

Asia/4

toimenpiteitä tavoitteen saavuttamiseksi seudullista yhteistyötä hyödyntäen.

Lausuntopyyntö

Kaupunginkanslia on pyytänyt kaupunkiympäristölautakuntaa antamaan lausunnon kaupunginhallitukselle 5.10.2022 mennessä.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Laura Walin, yksikön päällikkö: 09 310 33250
laura.walin(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuustoaloite 15.06.2022 Pasanen Amanda Helsingin luonnon kokonaisheikentymättömyyden turvaaminen vuoteen 2030 mennessä

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 20.09.2022 § 511